
Handlingsplan

Miljø og klima 2012 - 2015

Innledning

Oslo kommune har jobbet langsiktig og målrettet med å bedre miljøet. Byens stilling som internasjonal miljøby er befestet i mange sammenhenger, senest gjennom Oslos finaleplass i konkurransen Europas grønne hovedstad i 2010/11. Skal Oslo forsterke sin stilling som ledende miljøby, må det skje i samspill med byens innbyggere, næringsliv, staten og andre. Dette krever at kommunen må utnytte potensialet som ligger i god kommunikasjon med lokale og nasjonale samarbeidspartnere og i internasjonalt samarbeid.

Tydelige overordnede mål legger til rette for et effektivt og vellykket miljø- og klimaarbeid. Kommunen skal aktivt iverksette vedtatte strategier og planer, og integrere disse i kommuneplan og andre styringsdokumenter. Handlingsplan for miljø og klima 2012 – 2015 skal sikre at prioriterte tiltak blir gjennomført for å nå hovedmålene for kommunens miljøpolitikk. Handlingsplanen bygger på gjeldende vedtak på miljø- og klimaområdet, og er i tråd med byrådserklæringen som danner det politiske grunnlaget for byrådet.

Byøkologisk program 2011 - 2026 (sak 52/2011) er kommunens overordnede miljøpolitiske dokument. Her fremgår mål og delmål, innsatsområder, strategier og tiltak, samt indikatorer for å kunne måle miljøutviklingen og effekten av gjennomførte tiltak. Handlingsplanen for miljø og klima prioriterer tiltak innenfor ti satsingsområder som gjenspeiler hovedmålene i Byøkologisk program.

De enkelte byrådsavdelingene skal følge opp sine underliggende virksomheter som får ansvar for å gjennomføre tiltak i handlingsplanen. Det forutsettes at avdelingene behandler budsjettinnspill som omhandler miljø- og klimatiltak på lik linje med andre prosjekter. Det legges til grunn at nødvendig koordinering mellom sektorene oppnås ved å etablere en styringsgruppe på tvers av byrådsavdelingene.

Handlingsplanen skal integreres i budsjett og de til enhver tid gjeldende rapporteringsrutiner. Målsettingen er å oppnå en sammenheng mellom tiltak og virkemidler. For å kunne oppnå denne målsettingen skal handlingsplanen følge budsjettjulet. Handlingsplanen skal revideres hvert år i forbindelse med framlegging av budsjettet.

Mål og hovedutfordringer

Byøkologisk program 2011-2026 har følgende visjon og hovedmål for miljøarbeidet:

Oslo skal være et bærekraftig bysamfunn der alle har rett til ren luft, rent vann og tilgang på gode friområder.

Mål

Oslo kommune skal arbeide for å realisere sine visjoner om en miljøvennlig og bærekraftig byutvikling og drift ved å prioritere innsatsen i følgende innsatsområder:

1. Oslo skal redusere støy, luftforurensing og klimagassutslipp
2. Oslo skal ha et miljøeffektivt transportsystem
3. Oslo skal ha en bærekraftig byutvikling med miljøvennlige bygningsmiljøer og byrom
4. Oslo skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering
5. Oslo skal bevare og styrke sin blågrønne struktur
6. Oslo skal ha en miljøeffektiv kommuneforvaltning
7. Oslo skal samarbeide med innbyggerne, næringslivet og staten for et bedre oslomiljø
8. Oslo skal bidra til og samarbeide for et bedre miljø regionalt, nasjonalt og globalt

Hovedutfordringer

Befolkningsvekst

Oslo er blant storbyene i Norden med størst befolkningsvekst. Fram mot 2030 forventes byen å vokse med cirka 180 000 innbyggere (i underkant av 2 % per år) - en tilvekst på 30 % i forhold til 2011 - nivå. Den sterke veksten gir både muligheter og utfordringer med hensyn til å sikre et bærekraftig bysamfunn.

En av de store utfordringene er å sikre nok utbyggingsareal for skoler og annen sosial infrastruktur, boliger og samferdselsprosjekter, og samtidig sikre grøntstruktur av høy kvalitet i offentlige byrom. Befolkningsøkningen medfører økt bruk og slitasje på parker, friområder, øyer og markaområdene. På den andre siden gir befolkningsvekst større muligheter for blanding av funksjoner for en bærekraftig utvikling, både for offentlige og private tjenester i nærmiljøet. Økt utbygging leder til økt energibruk i bygninger og infrastruktur som bidrar til økte klimagassutslipp. Sentrale utfordringer blir å sikre energieffektiv utbygging, samt å gjøre energiforsyningen fossilfri.

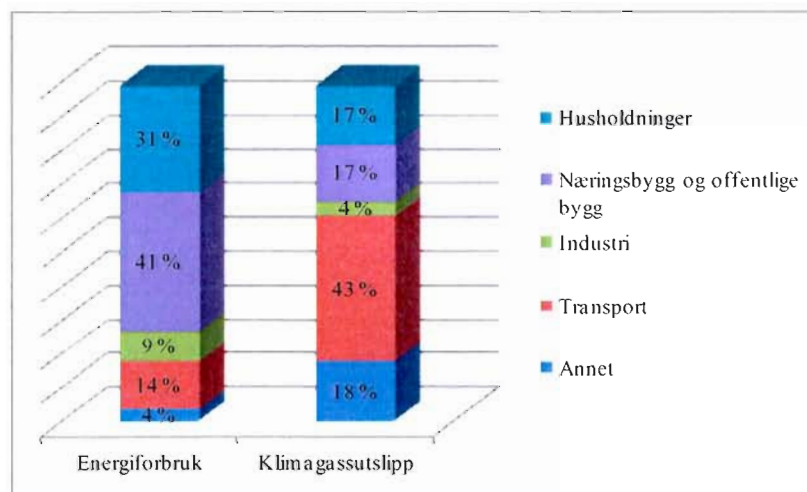
Befolkningsøkningen i hele østlandsregionen medfører økt transport og transporttettersspørsmål. I Oslos kollektivtransportnett er det lite ekstra kapasitet i rushtiden. Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på infrastruktur for t-bane og trikk, og det er fortsatt knyttet store utfordringer til å ferdigstille byens sykkelveinett. Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Oslo og medfører også støy og luftforurensning. Å legge til rette for at sykkel- og gangtrafikk kan øke sin andel av det totale trafikkarbeidet er viktig både i et klima-, miljø- og folkehelseperspektiv.

Befolkningsøkningen medfører også økt forbruk og økt avfallsproduksjon. Det er viktig å tilstrebe en avfallsbehandling som reduserer ressursbruk, forkorter avfallstransport og reduserer konsekvensene for miljø og klima. En fremtidsrettet og moderne avfallshåndtering forutsetter at det settes av arealer til infrastruktur.

Klimagassutslipp og klimatilpasning

Mellom 1991 og 2009 økte de samlede klimagassutslippene i Oslo med totalt 13 prosent til 1,32 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i 2009.¹ Halvparten av klimagassutslippene i 2009 kom fra transportsektoren. Bruk av fossil energi til oppvarming gir også betydelige utslipp; stasjonær forbrenning stod for 38 prosent av utslippene. Samtidig som de totale utslippene har økt, har utslipp per person i samme periode gått ned med 9 prosent til 2,3 tonn CO₂-ekvivalenter i 2009. Økt befolkning genererer økt transport og energibruk. Mesteparten av den økte energibruken er elektrisitet som ikke gir direkte utslag i klimaregnskapet. Oslo vil videreutvikle sitt klimaregnskap for å danne et godt grunnlag for å identifisere effektive tiltak for reduksjon av klimagassutslipp.

Energibruk og klimagassutslipp i Oslo fordelt på kilder. Tall fra 2009.

Kilder: SSB (2009). Hafslund (2009).

I tillegg til å redusere klimagassutslippene må Oslo samtidig planlegge for konsekvenser av de globale klimaendringene. Systematisk risikovurdering er viktig for å håndtere usikkerhet i beslutninger om investering og planlegging, noe som også krever mer detaljert kunnskap om

¹ Karbondioksid (CO₂) er den av klimagassene som står for det største bidraget til klimaendringene. Uten nye tiltak er det også CO₂-utslippene som forventes å øke mest framover. I tillegg til CO₂ er utslipp av metan, lystgass og fluorgasser de viktigste bidragene til de menneskeskapte klimaendringene. For å kunne sammenligne de ulike klimagassenes evne til å varme opp atmosfæren, kan de regnes om til CO₂-verdier. Mengdene kalles for CO₂-ekvivalenter. Alle utslipp kan da sammenlignes direkte ettersom de får samme enhet.

Kilder: <http://www.klif.no/no/Sporsmal-og-svar/Klima-og-ozon/Klimagasser>
<http://www.regjeringen.no/nb/sub/framtidsbvyer>

klimautviklingen. En sentral utfordring er å sikre at byen er godt rustet til å håndtere økte nedbørmengder og flomvann. Ekstrem nedbør kan gi stor skade på bygninger og infrastruktur, samt medføre redusert vannkvalitet i fjord og vassdrag. Videre er det behov for kartlegging og risikovurdering knyttet til økt nedbør og fare for flom og skred. Planlegging av infrastruktur og byutvikling langs fjorden må ta hensyn til fremtidig havnivåstigning og stormflo.

Økende fortetting og forsegling av overflater forsterker behovet for grønne områder, som er viktig for avrenning av regnvann. Oslo kommune ønsker i større grad å benytte lokale løsninger for overvannshåndtering, og bruke overvann som en ressurs i bylandskapet. Dette vil bidra til å redusere presset på avløpssystemet og samtidig skape en grønnere by.

Oslo-regionens sterke befolkningsvekst og de globale klimaendringene medfører store utfordringer. I tillegg står Oslo overfor miljøutfordringer som er resultater av ”tidligere tiders synder”, slik som forurenset grunn, gamle deponier, lukking av bekker, forsegling av overflater og nedbygging av biologisk viktige områder.

Internasjonalt samarbeid

Oslo kommune er en aktiv deltager i internasjonale prosjekter og nettverk på miljøområdet, i tråd med kommunens strategi for internasjonalt arbeid (sak 62/10). Dette samarbeidet er viktig både for å lære, dele og påvirke internasjonale prosesser. Spesielt er Oslo aktiv i nettverket i Eurocities og deltar i miljø- og mobilitetsforum samt arbeidsgruppene for avfall, grøntstruktur, støy, luftkvalitet og klima.

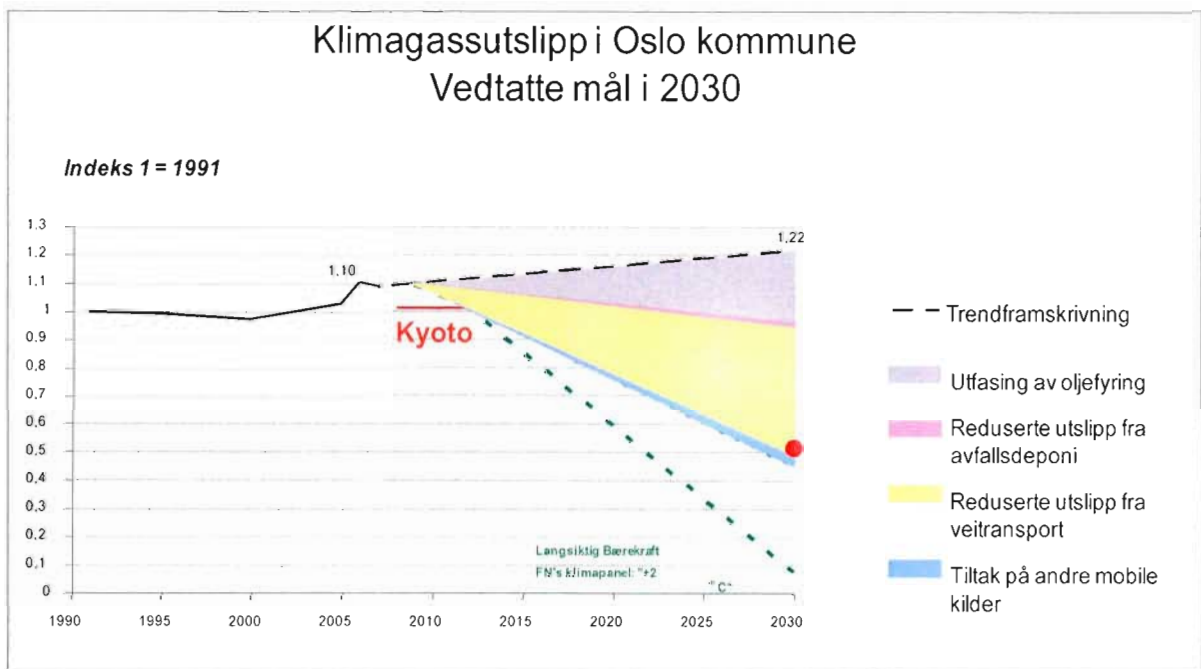
I forhold til miljø og mobilitet er det stor aktivitet. Gjennom EU – prosjektet COINCO North II jobber Oslo kommune sammen med svenske og danske partnere for å styrke jernbanelutbyggingen på strekningen Oslo – Gøteborg – København. Prosjektet ser også på mulighetene for hurtigtogsforbindelse på denne strekningen. Prosjektet CatchMR (Cooperative Approaches to Transport Challenges in Metropolitan Region) fokuserer på miljøvennlig mobilitet og økt kollektivtransport. Kommunen deltar også aktivt i EU-prosjektet EVUE - Electric Vehicles in Urban Europe som har til hensikt å fremme bruken av elektriske kjøretøy i byer.

Handlingsplan - prioriterte tiltak 2012 - 2015

Klima

Oslo kommune har som mål å redusere sine klimagassutslipp med 50 % innen 2030 i forhold til 1991-nivå. De viktigste tiltakene for å nå disse målene er knyttet til utfasing av oljefyring og reduksjon av utslipp fra veitransport. All bruk av fossile brensler til oppvarming skal utfases, etter 2020 skal det ikke være klimagassutslipp fra oppvarming av bygg. Oslo kommune skal bidra til at Hafslund når målet om å utfase fossilt brensel i fjernvarmenettet innen 2016.

For å nå utslippsmålene er det nødvendig å starte storskala innfasing av miljøeffektive og klimanøytrale kjøretøy, og å sikre tilgang til og distribusjon av klimanøytrale drivstoff i regionen. Samtidig er det viktig med kontinuerlig vekst i miljøvennlige reiser, og fra 2020 skal alle busser være klimanøytrale. Til dette vil det kreves sterkere virkemidler enn vi har i dag. Dette forutsetter økt handlingsrom for Oslo gjennom lokale forsøk og samarbeid med staten om bedre rammevilkår for tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene.

Klima	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
	BYR				
Tiltak 2012					
Ta initiativ overfor staten om forbedrede tilskuddsordninger for energisparing og utfasing av fossile brensler til oppvarming.		■	■	■	■
Stille krav om at strøm til bruk i kommunens tjeneste skal være sertifisert som fornybar.		■			
Videreføre "Bli oljefri"- kampanjen.					
Utvikle Klima og energi Oslo KF som et effektivt virkemiddel i kommunens arbeid med å redusere energiforbruket og øke andelen fornybar energi i Oslo.					
Søke å bli partnerby (affiliate member) i klimanettverket C40 (Cities Climate Leadership Group)					
Tiltak 2013-2015					
Fase ut fossilt brensel i fjernvarmenettet innen 2020 gjennom overgang til fornybart brensel i grunn- og spisslast.	KON/ MOS	■	■	■	■
Stille krav til Ruter om at all bussvirksomhet skal være klimanøytral og at alle rutebusser som kjører i Oslo skal tilfredsstille Euro 6 innen 2020.	MOS	■	■		
Fortsette arbeidet med etablering av et helhetlig distribusjonsnett for miljøvennlige drivstoff, slik som biogass, hydrogen og elektrisitet, i samarbeid med offentlige og private aktører.	MOS	■	■		
Forbedre tilskudds- og støtteordningen til ENØK-tiltak og tiltak for utfasing av fossile brenselkilder til oppvarming.	MOS				

2

² **BYR** - Byrådsavdelingene,

FIN - Byrådsavdeling for finans,

MOS - Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Luftkvalitet

Forurensningsforskriften definerer en rekke krav til lokal luftkvalitet. Veitrafikk, og spesielt tunge kjøretøy og dieselbiler, er hovedkilden til luftforurensningen i Oslo. Det er to typer utslipp som krever tiltak; svevestøv (PM₁₀) og nitrogendioksid (NO₂). Hovedutfordringen for Oslo er nitrogendioksid, hvor grenseverdiene overskrides både for årsmiddel og timesverdier. Trenden er svakt økende. Oslos handlingspakke for bedre luftkvalitet (sak 39/2011) har blitt revidert med fokus på reduksjon av nitrogendioksid.

En tredjedel av befolkningen er følsomme for redusert lokal luftkvalitet. Eldre og personer med hjerte- og karsykdommer, diabetes, astma og andre lungesykdommer er særlig følsomme for den luftforurensningen som dominerer i Oslo. I tillegg er barn og unge sårbare ved redusert luftkvalitet.

For å redusere forurensningen kreves trafikkreduserende tiltak, i tillegg til utvikling av renere teknologi. Beregninger gjort i tiltaksutredningen til handlingspakken viser at selv med 10 prosent reduksjon i trafikkvolum vil ikke grenseverdiene for nitrogendioksid overholdes.

Luftkvalitet	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Etablere minimum 100 offentlige ladestasjoner for elbiler per år og gi støtte til private aktører.	MOS				
Ta initiativ overfor staten for å fremme innfasing av kjøretøy som benytter lavutslippsteknologi og klimanøytrale drivstoffkilder.	MOS				
Tilrettelegge for miljøvennlig varetransport gjennom pilotprosjekter som tar hensyn til klima, luftkvalitet og støy.	MOS				
Ferdigstille beredskapsplan med trafikkregulerende tiltak ved høy luftforurensning.	MOS				
Tiltak 2013-2015					
Fortsette innfasing av landstrøm ved Oslo havn i samarbeid med rederiene.	MOS				
Utrede lavutslippssone med utslippskrav i Oslo.	MOS				

Støy

Støy er det miljøproblemet som berører flest mennesker i Oslo. Nesten to tredjedeler av befolkningen er utsatt eller svært utsatt for utendørs støy. Handlingsplan mot støy i Oslo 2008-2013 ble behandlet i bystyret 24.08.2008, og inneholder tiltak for kommunale veier, riksveier, jernbane, trikk, t-bane og havn. Målet for handlingsplanen er først og fremst å fremme menneskers helse og trivsel ved å forebygge og redusere skadelige virkninger av støyeksponering.

Handlingsplanen omfatter også 14 stille områder. De stille områdene omfatter grøntkorridorene langs Oslos åtte hovedvassdrag og enkelte store grøntområder og byparker. Målet er å sikre stille områder mot økt støybelastning. Revidering av støy skal basere seg på ny strategisk støykartlegging.

Støyeksponeringen er størst langs tungt trafikkerte hovedveier. Gjennom areal- og transportplanlegging blir det derfor viktig å finne gode alternative traseer for trafikken som ikke vil medføre en forverring i støysituasjonen, eller påføre andre støyplage.

Støy	Ansvar	Effekt				
		Klima	Luft	Støy	Energi	
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR					
Tiltak 2012						
Rapportere resultater av og videreføre Bymiljøetatens utprøving av støysvake veidekker.	MOS					
Utrede kjøreforbud for støyende kjøretøy nattetid i tett befolkede områder i forbindelse med revidering av handlingsplan mot støy.	MOS					
Fremme sak om anskaffelse av nye trikker i 2012.	MOS					
Tiltak 2013-2015						
Vurdere tiltak for hastighetsreduksjon ved boligområder og offentlige institusjoner, som skoler og sykehjem, ved revidering av handlingsplan mot støy.	MOS					
Ferdigstille ny strategisk støykartlegging for 2012 og ny støyhandlingsplan for 2013 - 2018, jfr. forurensningsforskriftens kap. 5.	MOS					

Transport og mobilitet

Oslo har mål om å redusere klimagassutslippene fra transport med 50 % innen 2030 fra 1991 -nivå. Veitransporten er hovedkilde til sentrale miljøutfordringer i Oslo; klimagassutslipp, luftforurensning og støyplager. Samtidig er utviklingen av transport og mobilitet sentral for byens funksjon, innbyggernes livskvalitet og attraktivitet for næringslivet.

En hovedutfordring for Oslo er å sikre bærekraftig mobilitet for byens innbyggere. Dette forutsetter at veksten i Oslos transportbehov dekkes ved miljøvennlige reisemåter; kollektivtransport, sykkel, gange og nullutslippskjøretøy. I dag kan i overkant av 64 prosent av alle reiser i Oslo defineres som miljøvennlige.

Satsing på kollektivtransporten er sentralt for å nå miljø- og klimamålene for hovedstadsområdet. Samtidig må det arbeides kontinuerlig for at både kollektivtransporten og personbil- og varebilparken får lavere utslipp og blir mer klimavennlig (se også klima).

I de neste årene kreves det økt satsing på tilrettelegging for myke trafikanter, særlig i sentrums- og boligområdene. Oslo kommune har som mål å øke sykkelandelen av alle reiser til 12 % innen 2015. Som et ledd i arbeidet med økt satsing på miljøvennlige reiser, vil Oslo kommune videreutvikle gjeldende gatebruksplan til å bli en tydeligere og mer omfattende grønn mobilitetsplan. Ved hjelp av økt differensiering av transportmidler vil man både kunne prioritere miljøvennlig mobilitet og samtidig bedre trafikkforholdene.

Transport og mobilitet	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Fortsette å bygge ut sykkelparkeringsplasser, spesielt ved sentrale kollektivknutepunkter.	MOS	■	■		
Utarbeide forslag til gjennomførbare løsninger for sykkeltraseer på hovedsykkelveinettet innen utgangen av 2012.	MOS				
Sikre godt vintervedlikehold for å bedre fremkommeligheten for fotgjengere og syklistene.	MOS	■	■		
Tiltak 2013-2015					
Videreføre kollektivsatsingen gjennom styrking og effektivisering av Ruters kollektivtilbud.	MOS	■	■	■	
Videreutvikle gatebruksplan til en mer omfattende mobilitetsplan for sentrale deler av Oslo som prioriterer miljøvennlig mobilitet, kollektivtrafikk og varetransport.	MOS	■	■	■	

Byutvikling

Osloregionens areal- og transportutvikling vil påvirke Oslos byutvikling i årene som kommer. Som en del kommuneplanarbeidet vil lokalisering av boliger og næring samt utvikling av kollektivtilbud og transportinfrastruktur være sentrale utfordringer.

For å skape et attraktivt og levende bymiljø bør byutviklingen og boligutbyggingen fortsatt finne sted i sentrale deler av byggesonen, eller ved kollektivknutepunkter hvor offentlig og private tjenester kan nås til fots eller med sykkel.

En hovedutfordring er å sikre forpliktende regionalt samarbeid for knutepunktutvikling i regionen. Det er viktig at regional arealutvikling tilrettelegger for målet om at kollektivtransporten skal ta hoveddelen av veksten i den motoriserte trafikken. Regionalt samarbeid om arealplanlegging er også en sentral del av arbeidet med å øke antall innfartsparkeringsplasser i Oslo-regionen.

Ekstremvær utfordrer hovedstadens infrastruktur og drift blant annet når det gjelder overvannshåndtering, flom og skred. Klimaendringer vil kunne forsterke disse utfordringene. Samarbeid mellom klimatilpasning og beredskapsplanlegging er viktig for å kunne definere riktige kortsiktige og langsiktige tiltak. Det skal utarbeides en klimatilpasningsstrategi som skal integreres i kommunens planer for byutvikling og teknisk infrastruktur. Planen skal inkludere de siste prognosene om virkningen av klimaendringene, samt planer for overvannshåndtering.

Byutvikling	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Utarbeide klimatilpasningsstrategi for Oslo og lage sektorvise handlingsplaner.	MOS				
Tiltak 2013-2015					
Utarbeide regional plan for samordnet areal- og transportplanlegging, inklusiv økt kollektivknutepunktutvikling, kollektivtransportutvikling og -dekning.	BYU				
Utarbeide statusrapport for byutvikling i nærheten av kollektivknutepunkter.	BYU				
Øke antall innfartsparkeringsplasser i Osloregionen.	MOS				
Integrere klimatilpasning i planlegging av ny infrastruktur.	BYU				
Kartlegge og vurdere risikosoner som kan medføre byggeforbud og ekstratiltak ved utbygging.	BYU				

3

³ BYU - Byrådsavdeling for byutvikling

Energi

Oslo kommune skal effektivisere stasjonær energibruk, og har mål om at det ikke skal være klimagassutslipp fra stasjonær energibruk etter 2020. Oslo skal øke andelen lokalprodusert fornybar energi.

Oslo kommune har et betydelig potensial for å redusere energibruk. Viktige utfordringer er å få oversikt over mulighetene for energieffektivisering og å skape en mer miljøvennlig og effektiv energiforsyning. Det er behov for å utnytte lokale energiresurser slik som biogass og varme fra byens renseanlegg, samt produksjon fra småskala anlegg slik som solfangere og solcellepaneler. Samtidig er det nødvendig med fortsatt fokus på energieffektive nybygg og energiløsninger i byggeprosjekter. Dette vil både kreve lokale forsøk med tilrettelegging for miljøvennlig energiforsyning og bedre samarbeid med staten om virkemidler. Oslo kommune vil i tråd med belyningsplan innføre dynamisk gatebelysning, som vil være både energi- og kostnadsbesparende.

Utviklingsprogrammet FutureBuilt og Oslo kommunes egne krav til energieffektive nybygg er viktige satsingsområder for å legge til rette for økt kompetanse og fokus på miljøvennlige bygg i Oslo. Prosjektene skal også hjelpe til å synliggjøre nødvendig adferdsendring i energiforbruk både for planleggere og innbyggerne.

Energi	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Ta initiativ til samordning av tildelingsreglene for støtte fra Enova og støtteordninger i Oslo kommune.	MOS				
Igangsette forsøk med en byggeteknisk standard slik at kommunen kan stille strengere krav til utbyggere sammenliknet med gjeldende tekniske standard.	BYU				
Utarbeide strategi for innfasing av passivhus og klimanøytrale bygg, samt mulighetsstudie som avdekker potensialet for lokalt produsert fornybarenergi og elektrisk kraft fra sol, vind, sjø og jord.	MOS/ BYU				
Tiltak 2013-2015					
Øke produksjonen av biogass fra matavfall og regionale avløpsanlegg til bruk i kjøretøy.	MOS				
Innføre dynamisk gatebelysning på alle aktuelle veier i Oslo kommune - i tråd med den vedtatte belyningsplanen.	MOS				
Fase inn krav om "grønne" kommunale bygg med krav til passivhusstandard eller tilsvarende. Minimumskrav ved rehabilitering av offentlige bygg baseres på energistandard B.	BYR				
Gjennomføre programmet Futurebuilt som arena for innovasjon og kompetanseutvikling for å fremme klimanøytrale byområder og arkitektur.	BYU/ FIN				
Ta initiativ til prosjekter for leveranse av fornybar overskuddsenergi til fjernvarme og el-nettet.	MOS				

Vann og grønnstruktur

Oslo har en velutviklet grønnstruktur med stort biologisk mangfold. Oslomarka danner sammen med byens parker, friområder, vassdrag, øyer og fjord en blågrønn struktur som er en unik ressurs for byens innbyggere. Stor befolkningsvekst gir utfordringer med økt press og slitasje på grøntområder. En bærekraftig byutvikling som sikrer parkarealer og grøntdrag, åpne overvannsløsninger og grøntområder blir dermed viktig. Ved nye utbyggingsprosjekter må det settes av arealer til grøntområder. Grønne korridorer langs åpne vassdrag bidrar til å bedre luftkvaliteten. Økt befolkning vil også medføre behov for nye arealer til kommunaltekniske anlegg. Før nye arealer foreslås til utbygging, spesielt ved større utbyggingsprosjekter, bør det foreligge en plan for håndtering av overvann. Klimaendringer gir utfordringer som mer ekstremnedbør og flom. Det krever større kapasitet for håndtering av overvann, samt tiltak for å hindre erosjon. Det er et mål at renseanleggene (VEAS og Bekkelaget) skal fjerne minst 70 % av nitrogenutslippene fra avløpsvannet.

I 2006 hadde 94,3 % av Oslos innbyggere tilgang til grøntområder innen 300 m fra der de bor. Åpne grøntarealer er definert som offentlige parker, hager, kirkegårder og lignende utelukkende til bruk for gående og syklende, samt utendørs sportsanlegg og private grønne arealer tilgjengelig for publikum. Det er viktig å utvikle en sammenhengende grønnstruktur fra Marka til fjorden og langs strandsonen.

Vann og grønnstruktur	Ansvar	Effekt				
		Klima	Luft	Støy	Energi	Vann og grønt
<div style="display: flex; flex-direction: column; gap: 5px;"> <div> Stor effekt</div> <div> Middels effekt</div> <div> Mindre effekt</div> <div> Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)</div> </div>	BYR					
Tiltak 2012						
Revidere hovedplanen for drikkevannforsyning, vurdere å innføre måling av vannforbruk og andre tiltak for å redusere vannforbruket.	MOS					
Gjenåpne rørlagte elve- og bekkestrekninger, infiltrere og fordroye forurenset overvann før det ledes til elv og bekk.	MOS					
Utarbeide strategiplan for håndtering av overvann, inklusiv prinsipplaner for overvannshåndtering ved større utbyggingsprosjekter. Strategiplanen integreres i kommunens klimatilpasningsstrategi.	MOS					
Tiltak 2013-2015						
Realisere produksjon av varme fra renseanlegget fra Bekkelaget.	MOS					
Ferdigstille Midgardsormen og kapasitetsøkningen på Bekkelaget renseanlegg.	MOS					
Energieffektivisering av vann- og avløpssystemet og modernisering av pumper.	MOS					
Sikre allmenn tilgjengelighet i strandsonen ved videre etablering av kyststi og fjerning av ulovlig oppsatte hinder.	BYU					
Utarbeide skjøtselsplan for grøntområdene i byggesonen.	MOS					
Etablere grøntkorridor langs elvene i forbindelse med byutviklingen og opparbeide turveier langs elver.	MOS					
Etablere undergrunnsprosjekt som bl.a. kartlegger grunnvannsforhold og legger til rette for samordning av planer for bruk og utnyttelse av undergrunnen.	MOS					

Avfall

Oslo kommune har som mål at 50 % av avfallet skal gå til materialgjenvinning. Innen 2030 skal utslipp fra avfallshåndtering reduseres med 80 % fra 1991-nivå. Alt avfall skal håndteres og disponeres slik at hensynet til helse og miljø blir best mulig ivarettatt, samtidig som en slik håndtering skal være effektiv. Avfallsplan for Oslo kommune 2005-2008 er under revidering.

Utvidet kildesortering skal være ferdigstilt i 2012. Dette vil danne grunnlaget for en bærekraftig og miljøeffektiv håndtering av husholdningsavfall i Oslo med gjenvinning av fraksjoner, produksjon av fjernvarme og produksjon av klimanøytralt drivstoff og gjødsel. Klimagassutslippene fra avfallsdeponeringen i Oslo utgjør i dag kun 1,4 % av de samlede utslippene. Mengden husholdningsavfall per innbygger/år har gått ned fra 405 kg i 2007 til 357 kg i 2009.

En særlig utfordring er å bidra til en miljøeffektiv håndtering av næringsavfall. Dette er viktig for å sikre best mulig kildesortering i byggesektoren og økt produksjon av biogass og annen energiproduksjon. Oslo kommune vil prioritere samarbeid med frivillige organisasjoner og arbeidet med å minimere avfall og stimulere til økt ombruk. For å sikre at farlige stoffer blir forsvarlig håndtert skal innsamling av farlig avfall fra husholdninger prioriteres høyt.

Avfall	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Ferdigstille utvidet kildesortering i Oslo og sikre kvaliteten på avfallsfraksjonene.	MOS				
Ta initiativ overfor staten for å sikre bedre rammevilkår for å redusere avfallsmengde per innbygger med 25 % innen 2020.	MOS				
Ta initiativ til strategi for materialgjenvinning i samarbeid med aktuelle aktører.	MOS				
Tiltak 2013-2015					
Øke ombruk gjennom samarbeid med frivillige organisasjoner om mottak av tekstiler og gjenstander.	MOS				
Stille miljøkrav for kildesortering i bygge-, rive- og rehabiliteringsprosjekter. Bygg- og anleggsavfall skal styres slik at avfallet blir tatt hånd om på miljøvennlig måte.	MOS				
Øke dekningen av returpunkter og gjenbruksstasjoner.	MOS				
Styrke innsatsen for å samle inn farlig avfall.	MOS				

Anskaffelser

Oslo har mål om å praktisere miljøeffektive anskaffelser. Lov om offentlige anskaffelser krever at kommunen skal ivareta miljøhensyn ved planlegging av innkjøp. Å stille gode og relevante krav, evaluere tilbud og ha miljøoppfølging av kontrakter krever både god innkjøper- og miljøkompetanse.

Et særlig satsingsområde vil være oppfølging av mål om at kommunens kjøretøy som hovedregel skal benytte nullutslippsteknologi innen utgangen av 2015. Det må lages en plan for innfasing av nullutslippskjøretøy, og kommunens samkjøpsavtale må tilrettelegges for å oppfylle målet.

Kommunens innkjøp inngår i sentrale samkjøpsavtaler, foretas sentralt i etater, bydeler eller ute på tjenestestedene. Det er en utfordring å ivareta miljøkrav overfor det store antallet innkjøpere. Opplæring og tilrettelegging ved hjelp av blant annet maler samt systematisk oppfølging vil bidra til å sikre at miljøhensyn ivaretas.

Anskaffelser	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Fortsette samarbeidet med andre aktører for å øke bevisstheten om miljøeffektive, rettfærdige og økologiske innkjøp.	MOS				
Sikre og styrke systematisk oppfølging av miljøriktige anskaffelser.	FIN				
Tiltak 2013-2015					
Stille miljøkrav for anskaffelse av kjøretøy, annen maskinpark og transporttjenester.	FIN				
Alle biler som brukes av Oslo kommune skal som hovedregel bruke nullutslippsteknologi, slik som biodrivstoff, elektrisitet eller hydrogen.	FIN				

Miljøledelse

Miljøledelse med sertifisering skal brukes for å fremme en miljøeffektiv kommuneforvaltning. Alle kommunale virksomheter skal miljøsertifiseres innen 2014, og miljøledelse skal integreres i virksomhetenes internkontrollsystem og øvrige styringssystem. Cirka 90 % av etatene og kommunale foretak og cirka 40 % av skoler og bydeler er miljøsertifiserte. Det er viktig å kommunisere at sertifiseringsordningen i tillegg til bedre miljø bidrar til kostnadsbesparelser og økt effektivitet. Miljøledelse i kommunens egen virksomhet skal sikre at kommunens tjenester blir utført uten unødvendig ressursbruk og belastning på det ytre miljøet. Miljøledelse i private og statlige virksomheter bidrar til å nå kommunens miljømål.

Oslo kommune er ansvarlig for miljøfyrtårnordningen i kommunen. Det er mye aktivitet blant private virksomheter og et stort potensial i å utvikle arbeidet videre i samarbeid med Stiftelsen Miljøfyrtårn.

Miljø- og klimaregnskapet for kommunens egen virksomhet og for Oslo by skal videreutvikles. Bedre rutiner for innrapportering og utregning vil bidra til bedre informasjon og danne grunnlag for å gjennomføre miljøtiltak. Oslo kommune skal styrke samarbeidet med næringsliv og forskningsinstitusjoner i Oslo-regionen om videreutvikling av kompetanse og teknologi på miljø- og energifeltet.

Miljøledelse	Ansvar	Effekt			
		Klima	Luft	Støy	Energi
Stor effekt Middels effekt Mindre effekt Indirekte effekt og/eller informativ effekt (tilrettelegging for gjennomføring)	BYR				
Tiltak 2012					
Opprette miljøinformasjonssenter i Bymiljøetaten.	MOS	■			■
60 % av virksomheter i Oslo skal være miljøsertifisert i 2012. Miljøsertifisere alle kommunale virksomheter innen 2014.	MOS	■			■
Søke om å bli European Green Capital i 2016 (søknadsfrist 2013).	MOS				
Styrke profilering av Oslos miljø- og klimaarbeid internasjonalt blant annet ved å delta på ICLEI World Forum og FN-konferansen Rio+20.	MOS				
Forbedre miljø- og klimaregnskapet for Oslo.	MOS				
Tiltak 2013-2015					
Tilby kurs, oppfølging og veiledning i miljøledelse til kommunens virksomheter. Styrke tilbudet til bydelene.	MOS				
Styrke samarbeidet med forskningsinstitusjoner, næringsliv og andre aktører om utvikling på miljøområdet, blant annet ved å ta initiativ til klima- og miljøprosjekter	MOS				
Styrke og utvikle samarbeid med næringslivet og lokale organisasjoner gjennom Næring for klima.	MOS				

Informasjon

Oslo kommune når ikke målene på miljø- og klimaområdet alene, men i samspill med byens innbyggere, staten og andre samarbeidspartnere. Informasjon og kommunikasjon er viktige virkemidler for at Oslo skal kunne nå disse målene og være synlig internasjonalt.

I tråd med Oslos ambisiøse miljøpolitikk, og med økende fokus og interesse for miljøtemaer i samfunnet generelt, er det potensial for å lykkes hvis vi jobber langsiktig og strategisk med informasjon og kommunikasjon.

Følgende dokumenter er førende for miljøkommunikasjonen:

- **Miljøinformasjonsloven.** Oslo kommune er gjennom miljøinformasjonsloven pålagt å ha kunnskap om egen miljøpåvirkning og å gi ut miljøinformasjon om denne.
- **Informasjonspolitik for Oslo kommune** (vedtatt i bystyret i oktober 2007) skisserer kommunens overordnede kommunikasjonsprinsipper.
- **Kommunikasjonsstrategi for miljø**, ferdigstilt i 2009. Strategien skal bidra til å oppfylle mål som er definert i Byøkologisk program og i andre sektorplaner på miljøområdet. Strategien gjelder alle kommunens virksomheter, men noen av virksomhetene blir tillagt et større ansvar enn andre.

I dette ligger det at kommunen aktivt skal informere og kommunisere om vedtatt miljøpolitikk, miljøtiltak og andre aktuelle miljø saker.

Prosesser

Handlingsplan for miljø og klima 2012 - 2015 bygger på gjeldende vedtak på miljø- og klimaområdet, og er i tråd med byråds erklæringen som danner det politiske grunnlaget for byrådet. Handlingsplan for miljø og klima synliggjør og prioriterer tiltak som skal gjennomføres for å nå hovedmålene for kommunens miljøpolitikk fram mot 2015. Handlingsplanen inneholder ti satsingsområder som gjenspeiler hovedmålene i Byøkologisk program.

I forbindelse med utarbeidelse av handlingsplanen arrangerte Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS) to seminarer; ett med etats- og virksomhetslederne i sin sektor, og ett seminar med representanter fra de andre byrådsavdelingene. Deltakerne vurderte og prioriterte de ulike tiltakene. Denne prosessen har vært et viktig bidrag for å skape bred forankring og felles forståelse for handlingsplanen.

Organisering og oppfølging

De enkelte byrådsavdelingene skal følge opp sine underliggende virksomheter som får ansvar for å gjennomføre tiltak i handlingsplanen. Det forutsettes at avdelingene behandler budsjettinnspill som omhandler miljø- og klimatiltak på lik linje med andre prosjekter. Det legges til grunn at nødvendig koordinering mellom sektorene oppnås ved å etablere en styringsgruppe på tvers av byrådsavdelingene.

Handlingsplanen skal integreres i budsjett og de til enhver tid gjeldende rapporteringsrutiner. Målsettingen er å oppnå en sammenheng mellom tiltak og virkemidler. For å kunne oppnå denne målsettingen skal handlingsplanen følge budsjett hjulet.

Vedtakene for Oslos miljø- og klimaarbeid

Følgende vedtak ligger til grunn for Handlingsplan for miljø og klima 2012-2015:

- Byøkologisk program 2011 – 2026, sak 52/2011
- Tiltakspakke for bedre luftkvalitet i Oslo, sak 39/2011
- Handlingsplan mot støy i Oslo 2008 – 2013, sak 348/2008
- Handlingsprogram for Fremtidens byer Oslo 2010 - 2014, sak 53/2011
- FutureBuilt - Klimaeffektiv arkitektur og byutvikling Oslo - Drammen 2010 - 2020, sak 257/2010
- Tabell over 75 tiltak og virkemidler, vedlegg til notat nummer 6/2011 til Samferdsels- og miljøkomiteen
- Oslo kommunes strategi for Internasjonalt arbeid, vedtatt av bystyret 17 februar 2010.

